

TÜRK TORAKS DERNEĞİ

Türk Toraks Derneği' nin COVID-19 Aşıları ve Hatırlatma Dozları Hakkında Görüşü

Türkiye 'de COVID -19 vaka sayısı Haziran ve Temmuz aylarında hızla tırmanışa geçmiş ve Sağlık Bakanlığı 'nın verilerine göre 04 - 10 Temmuz 2022 haftasında 117.095 ' e ulaşmıştır. Mevcut vakalarda egemen olan etkenin SARS CoV-2 Omicron varyantının BA.4 ve BA.5 adlı alt varyantları olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle Türk Toraks Derneği, daha önce Omicron döneminde yapılan aşıya yönelik çalışmaları baz alarak aşılar ve hatırlatma dozları hakkında görüşlerini halkımızla paylaşmayı gerekli görmüştür.

Uygulamaya açılan aşıları neden olmalıyız?

Aşıların düzenli yaptırılmış olması ağır hastalık geçirme, hastaneye yatış ve ölüm riskini belirgin düzeyde azaltmakta, COVID enfeksiyonu geçirme ve çevreye bulaştırma riskini daha az olarak engellemektedir. Bu nedenle, tüm çocukların, ergenlerin ve erişkinlerin Bakanlıkça izin çıkan aşılarını yaptirmaları gerekmektedir. Ayrıca daha önce yaptığımız açıklamalarla dile getirdiğimiz gibi yukarıda saydığımız sebeplerle 5-12 yaş arası çocukların da aşılanması gerekmektedir.

Aşıların Omicron variantına karşı etkililiğine ilişkin neler biliyoruz?

Vatandaşlarımızın büyük bölümü başlangıçta iki doz inaktive aşı (Sinovac firmasının ürettiği Coronavac) olmuştur. Bu aşı pandeminin ilk döneminde etkili olmuştur. Ancak, yapılan sınırlı çalışmalarda bu aşının Omicron variantına karşı etkili olmadığı gösterilmiştir (Lu L et al. Clin Infect Dis 2021, Niyomnaitham S et al. J Infect 2022). Maalesef, Sağlık Bakanlığı' nın gerçek yaşamda inaktive aşının etkililiğine ilişkin hiçbir değerlendirme yapmamış ve yayınlanmamış olması ülkemiz açısından büyük bir eksikliktir ve bu tür önerilerin çok sınırlı verilerden çıkarımlarla yapılmasına neden olmaktadır. Var olan bilimsel veriler ışığında, günümüzde Omicron' un (Omicron varyantının BA.4 ve BA.5 adlı alt varyantlarının) egemen etken olduğu dikkate alındığında, başlangıçta olunan inaktive aşıların koruyuculuk açısından hesaba katılıp katılmayacağı ya da nasıl hesaba katılacağı bilinmemektedir. Bu bağlamda, iki doz Sinovac+3 doz mRNA aşısı uygulanan bireylerle, yalnızca üç doz mRNA aşısı yapılan bireylerdeki enfeksiyon/hastalık risklerinin karşılaştırmalı analizinin yapılması çok yararlı olacaktır, ancak böyle bir veri bulunmamaktadır. Omicron döneminde, iki doz Sinovac sonrası üçüncü doz olarak mRNA aşısı uygulanması, üç doz Sinovac aşısı uygulanmasına göre çok daha etkili bir bağışıklık sağlamaktadır (Cheng SMS et al. Nature Med 2022, Cheng SMS et al. Euro Surveill 2022, Clemens SAC et al. Lancet 2022). Bu nedenle, ilk iki doz için Sinovac uygulanan bireylerde, hatırlatma dozlarının mRNA aşısı ile sürdürülmesi önerilmektedir.

Hatırlatma dozu gerekli midir? Ne zaman yapılmalıdır?

İki doz mRNA aşısından sonra hatırlatma dozu (üçüncü doz) uygulaması gereklidir ve ikinci dozu izleyen 4. aydan itibaren önerilmektedir.

Omicron döneminde bakımevi sakinlerinde yapılan bir çalışmada, üçüncü (hatırlatma) mRNA aşı dozu yapılmasının enfeksiyon riskini önleme etkinliği, yalnızca iki doz mRNA aşılması tamamlanan bireylere göre %46.9 daha fazladır. (Prasad N et al. MMWR 2022). Üçüncü doz aşı etkinliği, hiç aşılanmamış bireylere göre %80-90 düzeyindedir (Ferdinands JM et al. MMWR 2022). Benzer şekilde, bir başka çalışmada Omicron döneminde, üç doz mRNA aşısı olanlarda semptomatik enfeksiyon riski,

iki doz olanlara göre %67 daha düşük bulunmuş, enfeksiyon gelişenlerde virüs yükü de daha düşük bulunmuştur (Accorsi EK et al. JAMA 2022).

Çocuk ve Ergenlerde hatırlatma dozu gerekli midir, ne zaman yapılmalıdır?

Yine Omicron döneminde, çocuk ve ergenlerde ilk iki doz mRNA aşısı etkinliği ikinci ayda belirgin azalmaktadır (ikinci ayda semptomatik enfeksiyon önleme etkinliği %17-29, ağır enfeksiyonu önleme etkinliği %46), 150. günde etkinlik kalmamaktadır. Üçüncü doz yapıldığında, etkinlik üçüncü dozdan 6.5 hafta (1.5 ay) sonra %71 bulunmuştur (Fleming-Dutra KE et al. JAMA 2022). İki doz aşının ergenlerde hastaneye yatış gerektiren ağır hastalığa karşı etkinliği görece daha iyidir (ikinci aşırı izleyen 23-44. haftalarda %38, yoğun bakım gerektiren hastalığa karşı %79). Henüz çocuk ve ergenlerde üçüncü dozun ağır hastalığa karşı uzun vadeli etkinliğine ilişkin yeterli veri yoktur.

İkinci hatırlatma dozu hangi koşullarda ve neden gereklidir?

Üçüncü doz aşılarda risk gruplarında enfeksiyon gelişmesine ve ağır enfeksiyona karşı koruyuculuğu Omicron döneminde 2-5 ay içinde zayıflamaktadır. Bu nedenle dördüncü dozun uygulanması gündeme gelmiştir. Dördüncü doz (ikinci hatırlatma dozu) mRNA aşısı uygulaması, ABD verilerine göre, 50 yaş üstü bireylerde ölüm riskini hiç aşılanmayanlara göre 42 kat, üçüncü doz uygulanmış olanlara göre 4 kat azaltmaktadır. Aynı yaş grubunda enfeksiyon riskini hiç aşılanmayanlara göre %73, üçüncü doz uygulanmış olanlara göre %18 azaltmaktadır (<https://covid.cdc.gov/covid-data-tracker/#rates-by-vaccine-status>). İsrail verilerine göre, 60 yaş üstü bireylerde üçüncü dozdan en az 4 ay sonra dördüncü doz uygulanması ağır hastalık (hospitalizasyon) riskini, üç doz uygulanmasına göre %64, ölüm riskini %78 azaltmaktadır (Arbel R et al. Nature Med 2022). Bu bulgularla, özellikle 60 yaş üstü bireylerin üçüncü dozdan en az 4 ay sonra dördüncü doz aşılarda olmaları önerilmektedir. 60 yaşından genç ama tam kontrol altında olmayan kronik hastalığı olan ve bağışıklığı zayıf bireylerinde, ağır enfeksiyon ve ölüm riskinin yüksek olması nedeniyle, dördüncü doz olmaları gereklidir. Ayrıca, yapılan immünojenisite çalışmalarında, genç ve bağışıklık durumu iyi olan bireylerde üçüncü dozdan sonra yüksek nötralizan antikor düzeyleri elde edildiği, dördüncü dozdan sonra antikor titrelerinde sınırlı bir ek artış olduğu (olası bir tavan etkisinden – ceiling effect - söz edilmektedir); buna karşılık bağışıklığı daha güçsüz olan yaşlı, kontrolsüz kronik hastalığı olan ya da bağışıklık sorunu olan bireylerde üçüncü dozdan sonra görece zayıf, dördüncü dozdan sonra daha yüksek bir ek antikor artışı elde edildiği gözlenmiştir (Munro APS et al. Lancet Infect Dis 2022). Bu nedenlerle, tanımlanan risk gruplarının dördüncü dozu olmaları kesinlikle gerekli iken, görece genç, kronik hastalığı olmayan, bağışıklığı etkileyen bir durumu olmayan bireyler için üç doz muhtemelen yeterli olacaktır. Benzer şekilde, üçüncü dozdan sonra, özellikle son altı ay içinde (Omicron dönemi) (<https://covariants.org/per-country>) COVID-19 geçirenlerde dördüncü dozun etkisinin sınırlı olması beklenmektedir (Loubet P, Launay O. Lancet Infect Dis 2022).

Sevgi ve saygılarımızla,

Sağlıklı günler dileriz.

Türk Toraks Derneği Merkez Yönetim Kurulu